

PUNANE kass tõrjus rusuvaid mälestusi

Kortsunud lehtedega märkmikus võis lehekülgede kaupa näha nimesid ja aastaarve. Mõni nimi oli maha kriipsutatud. Hallipäine mees astus ühe uurest teise juurde, päris midagi, tõmbas maha järjekordse nime ja astus edasi. Mitte kõik, kes eelmistel kordadel tulid, polnud enam siin.

VA SAMOLBERG-PALMI
va.samolberg-palmi@ajaleht.ee

1. septembril 1944. aastal toimus venna-õpulahinguks nimetatud Porkuni lahing. Ühapäeval, 70 aastat hiljem kogunesid langenute sõbrad, sugulased ja külalised, et ajalugu meenutada. Mälestustseremoonia Tamssalu vallas Loksa vennaskalmistul algas pärastlõunal ning lahingu aastapäevale olid kogunenud peajasjalikult eakamad inimesed.

Rusuvaid ajaloosündmusi meenutavate vanainimestele tõi hetkeks naeratuse näole punane priske külakass, kes rahva vahel jutades silitusi nurus. "Küisu, küisu," pobilid memmed ja taadid ning küünitasid kappide toel kassi poole.

Kass lasi kortsullistel kätel end pisut sa-
da ning kadus siis rahva sekka. Kassi
üks on see ju üsna tore, et inimesed ko-
sunevad, aga nalle meenutaksid lehvivad
leinalipud midagi muud. Täna on ilus

päikesepaisteline ilm. Me ei tea, milline ilm oli 70 aastat tagasi, kuid me teame, et siis ei lehvitud leinalipud," kõneles Eesti Ohvitseride Liidu esimees Robert Sinimägi.

Sõnavõtnute meelest on praegust maa-ilmapoliitilist olukorda arvestades väga oluline meenutada neid, kes langesid oma ideaalide eest võideldes.

Kodukandist juba nelikümmend aastat eemal elav Jüri Orupõld rääkis, et tema on ikka alati püüdnud Porkuni lahingu aastapäevaks kodukanti tulla. "Üks onu puhkab mul Velikije Luki all, detsembris 1942 sai ta seal surma. Isa on mul siit pärit ja suurema osa sõjaajast töötas ta raudtee peal," meenutas ta. Kuigi pensionieas mees peab Tamssalu valda oma kodukandiks, jääb sünnipaiga

külastusi aastate jooksul üha harvemaks. "Oluline on meenutada ja hoida mees seda, mida isa ja ema rääkisid," kinnitas Jüri Orupõld, kes nägi ilmavalgust kuus aastat pärast traagilisi sõjasündmusi Porkunis. Ta mäletas, et lapsena andis sõda endast pidevalt märku – nimelt olnud Porkunis metsas sees tank.

"Poisikestena käisime metsas mängimas ja ühel päeval leidsime tanki. Siis see viidi muidugi kiiruga ära, kui saadi teada, et poisikestel hais ninas," meenutas Jüri ja lisas, et kõiksugu pisemate sammaldunud tulirelvade leidmine metsast oli tavaline.

Pärast sõnavõttude ja esinejate kuulamist asetati pärjad Loksa vennaskalmistu memoriaalile ning suunduti Vistla vennaskalmistule, kus mängis puhkpilliorkester, pakuti sõjaväesuppi ja sai tutvuda militaartechnikaga.

Loksa vennaskalmistul asetati pärjad memoriaalile ning suunduti Vistla kalmistule, et mälestustseremooniaga jätkata.